

3.10.2021

לכבוד	לכבוד	לכבוד
רב-ניצב קובי שבתאי	מר בנימין (בני) גנץ	מר נפתלי בנט
מפכ"ל המשטרה	שר הבטחון	ראש הממשלה
<u>בפקס: 02-5428118</u>	<u>בפקס: 03-6976711</u>	<u>בפקס: 02-5605000</u>

לכבוד
מר נדב ארגמן
ראש שירות הבטחון הכללי
בפקס: 02-5605000

שלום רב,

דחוף!

הנדון: הסמכת השב"כ לפעילות למיגור הפשיעה בחברה הערבית

בעקבות החלטת "צוות השרים למאבק בפשיעה ובאלימות בחברה הערבית" מהיום, 3.10.2021, אנו פונים אליכם בעניין אי חוקיות הסמכת השב"כ והצבא לפעול למיגור הפשיעה בחברה הערבית, והכל כמפורט להלן:

1. הסמכת השב"כ והצבא להתמודד עם התפשטות האלימות והפשיעה בחברה הערבית מעידה על יחס ביטחוני, עוין ולא שוויוני כלפי האזרחים הערבים. תפיסת מעמדם האזרחי של הערבים מתוך השקפה ביטחונית הייתה מאפיין למדיניות אסורה ששררה בתקופת הממשל הצבאי ולאחר מכן. כך למשל היתה מעורבותו במינויים במערכת החינוך הערבי אשר רק בעקבות עתירתנו לבג"ץ היא בוטלה (ראו: 8193/04 **ההתאחדות הארצית של ועדי ההורים הערביים בישראל נ' משרד החינוך**). בנוסף, להסמכת השב"כ והצבא כבנדון יש השלכות תודעתיות. היא מעבירה מסר לפיו כל אזרח ערבי, בהיותו ערבי, מצוי במעקב ביטחוני אף בנושאים אזרחיים. לכן הביטחוניזציה של מיגור הפשיעה בחברה הערבית היא אסורה היות והיא ממשיכה את המגמה המתייחסת אל האזרחים הערבים בתור זרים-אויבים.

2. הסמכת השב"כ לפעול למיגור פשיעה מהווה חריגה קיצונית מסמכות השב"כ על-פי חוק שירות בטחון כללי, התשס"ב-2002. סוגיות כמו התפשטות הפשיעה ומאבק בעבריינים אינן סוגיות הנמנות בחוק על תפקידיו של השב"כ, שכן מדובר בסוגיות אזרחיות. למותר לציין כי אף חוק העונשין מבחין בין עבירות רגילות לעבירות ביטחוניות (ראו פרק ז' בחוק העונשין).

3. סעיף 7 לחוק מונה רשימה של תפקידים אותם יכול השב"כ למלא. מיגור אלימות ופשיעה אינה חוסה תחת תפקידיו השונים של השב"כ המנויים בסעיף זה. מיגור הפשיעה גם לא חוסה תחת סעיף 7(ב)(6) לחוק. בבג"ץ 2109/20 **בן מאיר נ' ראש הממשלה** (26.4.2020) (להלן "עניין בן מאיר") ציינה הנשיאה א' חיות בפסקה 24 :

כפי שעולה מלשון הסעיף, מההיסטוריה החקיקתית שלו ומתכליתו האובייקטיבית, המונח "ביטחון לאומי" שבסעיף 7(ב)(6) רחב אך במעט מהמונח "ביטחון המדינה", ובנסיבות מתאימות ניתן לכלול בו גם איומים חמורים ומיידים שמקורם אינו בחתירה אקטיבית של גורמים עוינים כאלה ואחרים כנגד המדינה ומוסדותיה. אך ככל שמדובר בהרחבת פעילות השב"כ מעבר לתחומי הליבה של הביטחון במובן הצר שעליהם הוא מופקד, מדובר בהרחבה מצומצמת ביותר החלה באותם המקרים החריגים והנדירים שבהם קיימת סכנה חמורה ומידית לאזרחי המדינה ותושביה או לסדרי המשטר במדינה, והכל תחת אמצעי ריסון ופיקוח קפדניים ובאופן זמני בלבד.

4. עוד הוסיפה הנשיאה בעניין **בן מאיר** לעיל כי תפקידי שיטור, כולל איומים שגרתיים אזרחיים, אינם מהתפקידים המוטלים על השב"כ וזו לא היתה מטרת או כוונת החוק וכדבריה :
אך ברי כי אין הכוונה לאיומים שגרתיים על הסדר הציבורי עמם מתמודדות המשטרה ורשויות האכיפה האזרחיות מדי יום.

5. לכן כפי שנפסלה בעניין **בן מאיר** האפשרות להסמיך את השב"כ גם כאשר דובר במגפת הקורונה שנחשבה כמצב חירום אזרחי, מקל וחומר כשמדובר בתפקיד שיטורי מובהק כגון זה נשוא ההחלטה הנדונה. שכן מאז ומתמיד המשטרה היא זו שמופקדת על הסדר הציבורי הנוגע לפשיעה המאורגנת. בנוסף, אף החריג הנוגע למימד הזמן שהוחל בעניין **בן מאיר** אינו רלבנטי לענייננו. שכן לא מדובר באיום מפתיע שלא היתה אפשרות להתכונן מפניו והסכנה העולה מהפשע המאורגן מלווה את החברה הערבית כבר שנים. הציבור הערבי הפגין ומחה כנגד התופעה ונציגיו העלו את הסוגייה בפורומים שלטוניים רבים.

6. אף אם הסמכות תעוגן בחוק, דינה להתבטל גם בשל פגיעתה הבלתי מידתית בזכויות יסוד וגם משום שהיא מייצרת מצב משפטי של תיוג גזעי (racial profiling) לפיו סדרי הדין הפליליים שחלים על אזרחים ערבים יהיו שונים במהותם מאלה שיחולו וחלו על אזרחים יהודים.

7. השב"כ פועל באמצעות מנגנון חשאי ללא פיקוח הולם וללא שקיפות ועל כן אינו יכול להיות מופקד על עניינים אזרחיים גם כשמדובר בתופעת פשיעה פלילית קשה. על פגיעת המנגנון החשאי של השב"כ בזכויות יסוד הנוגעות לאזרחים עמדו השופטים בהרחבה בבג"ץ 6732/20 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הכנסת**.

8. באשר להחלטה לערב את הצבא בנושא הנדון, מן המיותר לציין כי חוק יסוד : הצבא אינו מסמיך את הצבא לפעול בכל פעולת שיטור בישראל והטיעונים לעיל לעניין השב"כ חלים מקל וחומר על

תפקוד הצבא בעניינים אזרחיים שהם מיוחדים למשטרה, לפי פקודת המשטרה [נוסח חדש],
תשל"א-1971.

לאור האמור לעיל, אנו מבקשים להימנע מכל ניסיון לערב את השב"כ בנושא אזרחי כמו מיגור הפשיעה
בחברה הערבית.

נודה לתשובתכם בהקדם.

בכבוד רב,
עו"ד חסן ג'בארין
מנכ"ל עדאלה

העתקים:

עו"ד אביחי מנדלבלויט, היועמ"ש לממשלה, בפקס: 02-6467001